

Konferencija
INFORMATIVNI DANI O EUROPSKOM SUSTAVU
NADZORA O OTKRIVANJA NAFTNIH MRLJA NA
MORU – CLEANSEANET
Zagreb, 8. rujna 2008.

HRVATSKI PRAVNI OKVIR

Prof.dr.sc. Dorotea Ćorić
Pravni fakultet RIJEKA

IZLIJEVANJA ULJA S BRODOVA

Pogonska (operativna) onečišćenja

(izlivanje zauljenih balastnih voda, uljnih ostataka od pranja tankova, uljnih taloga i ostataka iz prostora strojnarnice)

Ilegalno izlivanje- povreda propisa (međunarodnih i nacionalnih) o nadzoru ili zabrani izlivanja ulja

PRAVNI OKVIR

ZAKONSKO REGULIRANJE - propisi o zabrani ili nadzoru izlivanja,

NADZOR - primjene propisa (obalna straža i druga nadležna tijela, zračni, satelitski),

OTKRIVANJE POČINITELJA - (prikupljanje dokaza, zaštitne mjere,

SANKCIJE – kaznenopravne (prekršajne)
građanskopravne (naknada štete).

Morski prostori Republike Hrvatske

Pomorski zakonik RH

Odluka o proširenju jurisdikcije na Jadranskom moru

Unutarnje morske vode i teritorijalno more (zračni prostor iznad njih, dno i podzemlje tih morskih prostora):

- dio državnog područja,
- unutarnje morske vode – luke, zaljevi na obali kopna i otoka i dijelovi more između kopna i ravnih polaznih crta za mjerenje širine teritorijalnog mora, teritorijalno more – 12 morskih milja od ravnih polaznih crta u smjeru ZERP-a,
- Republika Hrvatska uživa suverenitet,
- strani brodovi i dugi plovni objekti uživaju pravo neškodljivog prolaska teritorijalnim morem,
- površina unutarnjih morskih voda – 12.461 km², teritorijalnog mora – 19.296 km².

Zaštićeno ekološko-ribolovni pojas (ZERP)

- nije dio državnog područja,
- Republika Hrvatska uživa određena suverena prava iskorištavanja, istraživanja, očuvanja i gospodaranje živim i neživim prirodnim bogatstvima voda, te jurisdikciju radi znanstvenog istraživanja i zaštite i očuvanja morskog okoliša,
- vlada režim slobode plovidbe, ograničen navedenim jurisdikcijama obalne države.
- obuhvaća morski prostor od vanjske granice teritorijalnog mora do crte razgraničenja epikontinentalnog pojasa s Republikom Italijom,
- površina ZERP-a – 25.207 km².

Zabrana izlivanja

(unutarnje morske vode i teritorijalno more)

Pomorski zakonik- čl.64.st.1.

.... Zapovjednik broda, članovi posade broda.... moraju u plovidbi primjenjivati propisana pravila u svezi zaštite mora od onečišćenja sukladno odredbama ovoga Zakonika i podzakonskih propisa donesenih na temelju ovoga Zakonika.....

- Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja redu u lukama i na ostalim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora RH, Prijavljivanje i prihvata otpada s plovni objekata i ostataka tereta, čl.60.-67.
- Pravilnik o nadzoru i upravljanju vodenog balasta, čl.10.

Povreda – pomorski prekršaj – čl.995.st.1.toč.(2) PZ-a

novčana kazna 2.000,00 do 15.000,00 kuna –
zapovjednik broda ili član posade koji ga zamjenjuje

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama –
Red na pomorskom dobru - čl.90.

*Zabranjuje se u more i na morsku obalu ispuštati
..tekuće otpade, zauljene vode i ostatke tereta s
broda.....*

Povreda – prekršaj – čl. 116. ZPDML-a
novčana kazna 50.000,00 do 1.000.000,00 kuna
– osoba koja ispusti zauljene vode..

Ovlaštenja nadležnih tijela u slučaju povrede propisa

Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama - čl. 91.

*U slučaju onečišćenja, lučka kapetanija ovlaštena je **zabraniti isplavljenje plovnog objekta iz luke, odnosno narediti zadržavanje plovnog objekta koji je prouzročio onečišćenje u morskim vodama RH dok plovni objekt ne podmiri troškove uklanjanja onečišćenja ili ne položi odgovarajuće jamstvo za pokriće ovih šteta.***

Pomorski zakonik, čl.23.st.1. (neškodljiv prolazak stranog plovnog objekta)

*- namjerno i znatno onečišćenje morskog okoliša (toč.8.)
prolazak postaje škodljiv – odgovarajuće mjere nadležnih tijela*

Zabrana izlivanja – ZERP

Pomorski zakonik, čl.41.st.1.

Prilikom plovidbe gospodarskim pojasom Republike Hrvatske brodovi su dužni poštovati općeprihvaćene međunarodne propise i standarde te hrvatske propise o zaštiti od onečišćenja mora s brodova i drugih ishodišta.

- Pravilnik o zaštiti morskog okoliša u ZERP-u, čl.3.
- Pravilnik o nadzoru i ispuštanju vodenog balasta, čl.10.

Povreda – pomorski prekršaj -čl.1001. st.1. toč.(12) PZ-a

Novčana kazna od 2.000,000 – 15.000.00 kn

tereti – zapovjednika broda ili člana posade koji ga zamjenjuje

čl.1017. PZ-a nastupanje ekološke nesreće

(ugrožavanje života i zdravlja ljudi i veće štete okolišu)

Novčana kazna od 300.000,00 do 1.000.000,00

tereti se pravna osoba, ili novčanom kaznom od 50.000,00 do 200.000,00

odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Ovlaštenja nadležnih tijela u slučaju povrede propisa u ZERP-u

- osnovana sumnja da je brod prekršio odredbe Pravilnika/međunarodnih pravila – **zatražiti potrebne informacije**
- osnovana sumnja da je brod prekršio odredbe Pravilnika/međunarodnih pravila + onečišćenje ili prijetnja onečišćenjem - **pregled broda** (obaviti na moru, u luci samo ako on u nju dobrovoljno uplovi)
- jasni i objektivni dokazi o povredi Pravilnika/međunarodnih pravila + onečišćenje ili prijetnja onečišćenjem - **zadržavanje broda** (dobivanje odgovarajućeg jamstva)
nesposoban za plovidbu – uputiti u najbliže remontno brogradilište

Illegalno izlivanje – kazneno djelo

Čl.250. Kaznenog zakona propisuje temeljno kazneno djelo onečišćenja okoliša

Tko protivno propisima onečisti .... mora, ili na drugi način ugrozi kakvoću....mora, na širem području i u mjeri koja može pogoršati uvjete života ljudi i životinja.... (apstraktno – sama mogućnost, konkretno – povreda zaštićenog dobra (mora).

Namjera - kazna zatvora (tri mjeseca – pet godina)

Nehaj – novčana kazna ili kazna zatvora (do jedne godine)

Čl. 262. teško kazneno djelo protiv okoliša

(nastanak ekološke nesreće)

Kazna zatvora : jedna –deset godina

Primjena Kaznenog zakona (čl.14.st.3. Kaznenog zakona RH)

Sustav građanske odgovornosti i naknade štete zbog onečišćenja mora uljem u Republici Hrvatskoj

Republika Hrvatska potvrdila je:

-CLC-Fond sustav iz 1992. godine (za RH stupio na snagu u siječnju 1999.godine)

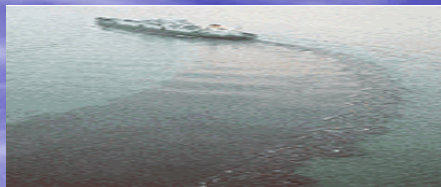
- Protokol iz 2003.(za RH stupio na snagu u svibnju 2006.)

- Međunarodnu konvenciju o građanskoj odgovornosti za onečišćenje pogonskim gorivom iz 2001. (stupit će na snagu u studenom 2008.)

Pomorski zakonik u dijelu VIII.čl. 813.-823. (odgovornost za onečišćenje izlivanjem ulja) usklađen s prihvaćenim sustavom odgovornosti iz 1992. godine.

Čl.812. PZ – onečišćenje izlivanjem opasnih i štetnih tvari
Ulja, tekućih goriva i njihovih smjesa, drugih smjesa)

- **Prekršajna odgovornost** – Pomorski zakonik, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama
- **Kaznenopravna odgovornost** – Kazneni zakon
- **Građanskopravna odgovornost za onečišćenje mora**
  - posebni međunarodni sustavi odgovornosti za onečišćenje mora s brodova
  - odredbe Pomorskog zakonika o izvanugovornoj odgovornosti za onečišćenje mora uljem

ILEGALNO IZLIJEVANJE

KAKO SPRIJEČITI?

Cjelovit sustav koji uključuje
Odgovarajuću zakonsku regulativu
Učinkoviti nadzor
Odgovarajuće represivne mjere

Zahvaljujem na pozornosti!